

Inleiding

Jaarlijks worden tussen de 70.000 en 122.000 kinderen en jongeren van 0-18 jaar blootgesteld aan een vorm van kindermishandeling. Dat is ongeveer 3 procent van alle kinderen in Nederland. Het gaat hierbij om kinderen waarbij professionals mishandeling hebben gesignaleerd, aangezien niet alle gevallen van kindermishandeling gesignaleerd worden geldt 3 procent als ondergrens.

Huiselijk geweld tast de kern van een kind aan: het vertrouwen in zichzelf en het gevoel van veiligheid in de wereld. De gevolgen van huiselijk geweld en kindermishandeling kunnen een leven lang zijn.

Vanaf 2013 is de Wet Meldcode Huiselijk Geweld en Kindermishandeling een feit en in 2019 is deze aangescherpt. Met het scheppen van een wettelijk kader is het voor alle sectoren die werken met ouders en kinderen duidelijk dat zij een aantal taken en verantwoordelijkheden hebben. Deze verantwoordelijkheden houden in;

- het signaleren van een vermoeden van geweld en/of huiselijk geweld en kindermishandeling
- het verwijzen en/of toeleiden naar hulp
- het beschermen van het slachtoffer
- aandachtsfunctionaris in de organisatie aanwezig
- kindcheck aanwezig

De meldrechten voor huiselijk geweld en voor kindermishandeling bieden alle beroepskrachten, het recht(meldrecht) om een vermoeden van kindermishandeling of huiselijk geweld te melden, ook als zij daarvoor geen toestemming hebben van ouders of kind. Als hoofdregel geldt dat de beroepskracht zich inspant om toestemming te krijgen voor zijn melding.

Bij iedere stap geldt dat er altijd contact kan worden opgenomen met Veilig Thuis, het advies en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling. De medewerkers kunnen adviseren over de te zetten stappen en over het voeren van gesprekken met kinderen/ouders over de signalen. Als er advies wordt gevraagd aan Veilig Thuis, zet Veilig Thuis zelf geen stappen in de richting van ouders/kind of anderen. Het advies is dus uitsluitend gericht op de adviesvrager.

Stappen meldcode in het kort

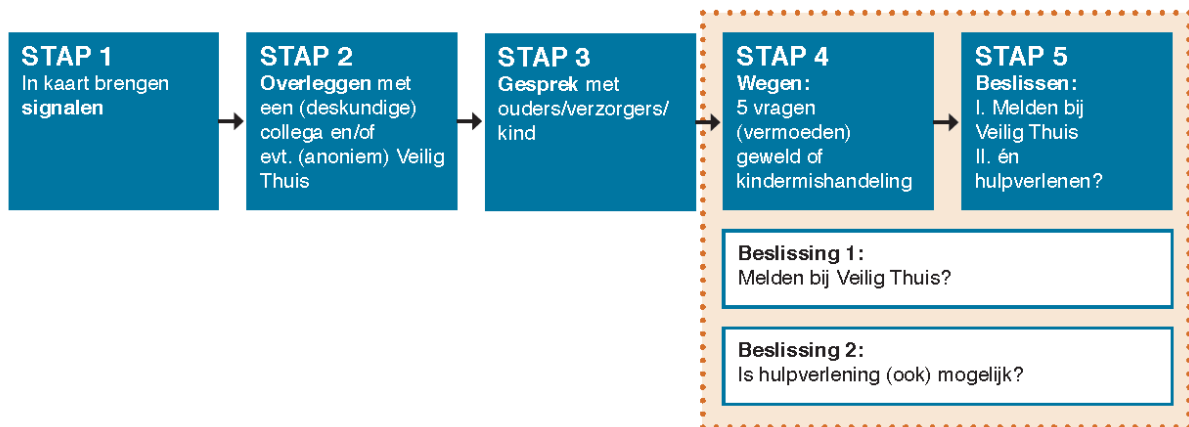
1. In kaart brengen van de signalen.
2. Overleggen met een (deskundige) collega en/of evt. (anoniem) Veilig Thuis
3. Praat met ouder(s) en/of kind.
4. Wegen: 5 vragen (vermoeden) geweld of kindermishandeling
5. Beslissen:

Beslissing 1: Is melden noodzakelijk?

Beslissing 2: Is zelf passende en toereikende hulp bieden of organiseren mogelijk?

Alle stappen in dit protocol worden gevolgd. Het is ook mogelijk stappen te herhalen als de situatie daarom vraagt. Per casus zal bekeken worden of de school het noodzakelijk acht andere externe partijen in te schakelen.

Voor de professional blijft het altijd belangrijk uit te gaan van de eigen deskundigheid. De professional heeft immers kennis van de ontwikkeling van kinderen en is bij uitstek degene die afwijkend gedrag kan signaleren. Vertrouw op eigen professionele kennis, ervaring en intuïtie en die van anderen binnen de organisatie.

Verklaring van de uit te voeren stappen

STAP 1 IN KAART BRENGEN VAN DE SIGNALLEN.

Breng de signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen in kaart en leg deze vast in ESIS. Leg ook de contacten over de signalen vast, evenals de stappen die worden gezet en de besluiten die worden genomen.

Bij vroeg signalering worden signalen gezien die duiden op een zorgelijke of mogelijk bedreigde ontwikkeling (bijlage 'Huiselijk geweld en kindermishandeling' signalenlijst 0-12 jaar).

Zelden zullen deze signalen direct duidelijkheid geven over de oorzaak zoals huiselijk geweld of kindermishandeling. Het is daarom verstandig uit te gaan van de signalen die je als leerkracht bij de leerling of in de interactie tussen ouder en leerling waarneemt. In deze fase observeer je de leerling in de klas en eventueel daarbuiten waardoor je de signalen in kaart kunt brengen.

De kindcheck is aan de orde wanneer een volwassene of adolescent in een situatie verkeert die minderjarige kinderen (ernstige) schade kan berokkenen. Er moet in dat geval onderzocht worden in een gesprek met ouders/verzorgers of er (nog meer) kinderen bij ouders/verzorgers wonen en wie voor hen zorgen. Op basis van deze informatie wordt besloten of er verder actie ondernomen moet worden door de verdere stappen van de meldcode te zetten.

Het is gebruikelijk om in gesprek te gaan met de ouder tijdens haal- en brengmomenten. Tijdens het uitwisselen over de activiteiten van de dag, de leerling en de feitelijkheden die je opvallend vindt, krijg je een beeld waardoor je ook met informatie van de ouder de situatie in kaart kunt brengen. Meteen bespreken. Daarnaast observeer je de ouder en het kind tijdens overige contactmomenten. Je verzamelt alle signalen waardoor je duidelijker krijgt of er zorgen zijn en welke zorgen dit zijn.

Alle gegevens die te maken hebben met het signaleren en handelen legt je schriftelijk vast in ESIS. Leg in het leerlingdossier de volgende gegevens vast:

- ✓ Vermeld altijd datum, plaats, situatie en overige aanwezigen.
- ✓ Signalen die duidelijk maken welke zorgen je ziet, hoort of ruikt.
- ✓ Signalen die een vermoeden van huiselijk geweld of kindermishandeling bevestigen of ontkrachten.
- ✓ Contacten over deze signalen.
- ✓ Stappen die worden gezet.
- ✓ Besluiten die worden genomen.
- ✓ Vervolgaantekeningen over het verloop.

Beschrijf je signalen zo feitelijk mogelijk:

- Worden ook veronderstellingen vastgelegd, vermeld dan uitdrukkelijk dat het gaat om een veronderstelling. Maak een vervolgaantekening als een veronderstelling later wordt bevestigd of ontkracht.
- Vermeld de bron als er informatie van derden wordt vastgelegd.
- Leg diagnoses alleen vast als ze zijn gesteld door een medewerker die hierin geschoold is (bijvoorbeeld een orthopedagoog).

STAP 2 OVERLEGGEN MET EEN (DESKUNDIG) COLLEGA EN/OF EVT. (ANONIEM) VEILIG THUIS

Bespreek de signalen met de aandachtsfunctionaris, intern begeleider en/of directie.

De aandachtsfunctionaris en intern begeleider zullen indien nodig (anoniem) advies vragen bij Veilig Thuis.

Veilig Thuis kan een eerste weging maken of het terecht is dat je je zorgen maakt over deze situatie en of er mogelijk sprake kan zijn van kindermishandeling of huiselijk geweld.

Ook kan de aandachtsfunctionaris de casus (anoniem) inbrengen bij de Jeugdprofessional op school (indien er geen spoed is).

Bij signalen die wijzen op **acuut** en **zodanig ernstig geweld** dat de leerling of een gezinslid daartegen onmiddellijk moet worden beschermd, deel deze dan direct met de directie ongeacht de situatie.

Er zal dan door de aandachtsfunctionaris, intern begeleider of directie direct contact opgenomen worden met Veilig Thuis. Komt men daar, op basis van de signalen, tot het oordeel dat onmiddellijke actie is geboden, dan doen we zo nodig in hetzelfde gesprek een **melding** zodat op korte termijn de noodzakelijke acties in gang kunnen worden gezet.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van het kind, de ouder, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met je zal verbreken en de school zal verlaten.

Contactgegevens:

- Veilig Thuis 0800-2000
- Spoedeisende zorg (SEZ)(Jeugdbescherming Brabant) 088 0666999.
(in noodsituaties)

STAP 3 PRAAT MET OUDER(S) EN/OF KIND.

Na het collegiaal overleg, volgt een gesprek met de ouder.

Dit gesprek is belangrijk, omdat openheid een belangrijke grondhouding is én zo snel mogelijk in gesprek te gaan met ouders om de signalen te bespreken.

Het gesprek met ouders plan je altijd in samenspraak met de aandachtsfunctionaris, intern begeleider en/of directie.

Wat bespreek je met ouders/verzorgers:

1. Leg de ouder het doel uit van het gesprek.
2. Beschrijf de signalen, dat wil zeggen de feiten die je hebt vastgesteld en de waarnemingen die je hebt gedaan.
3. Nodig de ouder uit om een reactie hierop te geven.
4. Kom pas na deze reactie zo nodig en zo mogelijk met een interpretatie van hetgeen je hebt gezien, gehoord en waargenomen.
5. Leg het gesprek vast en laat het indien mogelijk ondertekenen door alle betrokkenen.

In de meeste gevallen is het onduidelijk wat de oorzaken zijn van de signalen. Door ouders te informeren en uit te wisselen over de ontwikkeling van de leerling, kunnen zorgen verduidelijkt, ontkracht of bekrachtigd worden. Nodig de ouder expliciet uit tot het geven van zijn/haar mening en vraag door over leerling gerelateerde onderwerpen in de thuissituatie.

Herkent de ouder de situatie?

- Hoe gedraagt de leerling zich thuis?
- Hoe reageert de ouder daarop?
- Hoe gaat het opvoeden thuis?
- Hoe reageert de leerling hierop?
- Hoe is de ontwikkeling van de leerling tot nu toe verlopen?
- Wat vindt de ouder daarvan?
- Hoe ervaart de ouder de opvoeding en zijn rol als ouder?

Indien de ouder de zorgen herkent kan een begin worden gemaakt met het onderzoeken van kansen en oplossingen.

Je geeft bij de ouder aan dat je de casus binnen het ZAT (intern begeleider- jeugdprofessional-GGD) wil bespreken. Op basis daarvan zal er een beslissing genomen worden of we hulp gaan organiseren of een melding zullen doen.

Indien tijdens het gesprek met de ouder blijkt dat de zorgen een andere oorzaak heeft, kun je dit traject afsluiten. Je kunt de leerling en de ouder binnen de interne en externe zorgstructuur van de school verder begeleiden.

Het doen van een melding bij Veilig Thuis zonder dat de signalen zijn besproken met de ouder, is alleen mogelijk als:

- de veiligheid van het kind, de ouder, die van jezelf, of die van een ander in het geding is;
- als je goede redenen hebt om te veronderstellen dat de ouder door dit gesprek het contact met je zal verbreken en de school zal verlaten.

Bij het vragen van advies bij Veilig Thuis geldt dit niet, advies vragen mag altijd anoniem.

STAP 4 (WEGEN) EN 5 (BESLISSEN): 5 VRAGEN (VERMOEDEN) GEWELD OF KINDERMISHANDELING

Afwegingsvraag 1 (vermoeden wegen)

Als de stappen 1 t/m 3 van de meldcode doorlopen zijn dan zijn er 2 opties:

- 1) op basis van deze doorlopen stappen is er geen actie nodig: dossier vastleggen en sluiten;
- 2) de school heeft een sterk vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling. Ga verder met afwegingsvraag 2 .

Afwegingsvraag 2 (veiligheid)

Op basis van de stappen 1 t/m 4 van de meldcode schat de school (teamlid, aandachtsfunctionaris, intern begeleider en directeur) in of er sprake is van acute en/of structurele onveiligheid:

- 1) Nee; ga verder naar afwegingsvraag 3;
- 2) Ja of twijfel; direct (telefonisch) (anoniem) melding doen bij Veilig Thuis.

(De afwegingsvragen hierna worden met Veilig Thuis doorlopen.)

Afwegingsvraag 3 (hulp)

Is de school (bijv. intern begeleider of vertrouwenspersoon) of een ketenpartner (jeugdprofessional of jeugdverpleegkundige) in staat om effectieve hulp te bieden of te organiseren en kan de dreiging voor mogelijk huiselijk geweld of kindermishandeling afgewend worden?

- 1) Nee; melden bij Veilig Thuis, die binnen 5 werkdagen een besluit neemt en terugkoppelt naar de melder;
- 2) Ja; ga verder met afwegingsvraag 4.

Afwegingsvraag 4 (hulp)

Aanvaarden de betrokkenen de hulp zoals in afwegingsvraag 3 is georganiseerd en zijn zij bereid zich actief in te zetten?

- 1) Nee; melden bij Veilig Thuis;
- 2) Ja; hulp in gang zetten, termijn afspreken waarop effect meetbaar of merkbaar moet zijn. Zo concreet mogelijk maken en documenteren. Spreek af wie welke rol heeft en benoem casemanager. Spreek af welke taken alle betrokkenen en specifiek de casemanager heeft, zodat de verwachtingen voor iedereen helder zijn. Leg vast, voer uit en ga verder met afwegingsvraag 5.

Afwegingsvraag 5 (resultaat)

Leidt de hulp binnen de afgesproken termijn tot de afgesproken resultaten ten aanzien van de veiligheid, het welzijn en/of het herstel van de direct betrokkenen?

- 1) Nee; melden bij Veilig Thuis;
- 2) Ja; hulp afsluiten met vastgelegde afspraken over het monitoren (spreek een nazorgtraject af. Leg termijnen en verwachtingen vast) van de veiligheid van alle betrokkenen.

In stap 5 worden twee beslissingen genomen:

het beslissen of een melding bij Veilig Thuis noodzakelijk is en, vervolgens

het beslissen of het zelf bieden of organiseren van hulp mogelijk is.

Het melden van mogelijk kindermishandeling en/of huiselijk geweld is een professionele norm en als zodanig noodzakelijk:

1. In ALLE gevallen van acute onveiligheid en/of structurele onveiligheid.
2. In alle ANDERE gevallen waarin de beroepskracht meent dat hij, gelet op zijn competenties, zijn verantwoordelijkheden en zijn professionele grenzen, in onvoldoende mate effectieve hulp kan bieden of kan organiseren bij (risico's op) huiselijk geweld en/ of kindermishandeling.
3. Wanneer een beroepskracht die hulp biedt of organiseert om betrokkenen te beschermen tegen het risico op huiselijk geweld en/of kindermishandeling constateert dat de onveiligheid niet stopt of zich herhaalt.

Verkort stappenplan Meldcode

<p>Stap 1 In kaart brengen van signalen</p>	<ul style="list-style-type: none">• observatie• in kaart brengen van signalen• documenteren (in ESIS)• 'Kindcheck'
<p>Stap 2 Overleggen met een (deskundige) collega en/of evt. (anoniem) Veilig Thuis</p>	<ul style="list-style-type: none">• bespreken met aandachtsfunctionaris• bespreken met intern begeleider• advies inwinnen Veilig Thuis• bij ernstig geweld direct melden bij Veilig Thuis
<p>Stap 3 Praat met ouder(s) en/of kind</p>	<ul style="list-style-type: none">• praat met ouder(s) en/of kind• documenteren (in ESIS)
<p>Stap 4 Wegen</p>	<ul style="list-style-type: none">• 5 afwegingsvragen• documenteren (in ESIS)
<p>Stap 5 Beslissen: I melden bij Veilig Thuis II. én hulpverleners</p>	<ul style="list-style-type: none">• gebruik de stappen in het afwegingskader om tot een juiste afweging te komen, doe dit in overleg de aandachtsfunctionaris, intern begeleider en/of de directie• organiseer hulp door ouder en leerling door te verwijzen naar de juiste instantie• volg de leerling• zorg voor terugkoppeling• documenteren (in ESIS)

Taakverdeling

Om het voor medewerkers mogelijk te maken om in een veilig werkklimaat huiselijk geweld en kindermishandeling te signaleren en om de stappen van de meldcode in te zetten, draagt De Klinkert er zorg voor dat:

Aandachtfunctionaris/intern begeleider/directie:

- de meldcode opnemen in het zorgbeleid en/of veiligheidsbeleid van de organisatie;
- regelmatig trainingen en andere vormen van deskundigheidsbevordering aanbieden aan medewerkers, zodat medewerkers voldoende kennis en vaardigheden ontwikkelen en ook op peil houden voor het signaleren van huiselijk geweld en kindermishandeling en voor het zetten van de stappen van de code;
- de meldcode aansluit op de zorgstructuur van de organisatie;
- ervoor zorgen dat er voldoende deskundigen intern en extern beschikbaar zijn om de medewerkers te kunnen ondersteunen bij het signaleren en het zetten van de stappen van de meldcode;
- de werking van de meldcode regelmatig evalueren en zo nodig acties in gang zetten om de toepassing van de meldcode te optimaliseren;
- binnen de organisatie en in de kring van ouders bekendheid geven aan het doel en de inhoud van de meldcode;
- eindverantwoordelijkheid dragen voor de uitvoering van de meldcode.
- als vraagbaak functioneert binnen de organisatie voor algemene informatie over (de meldcode) kindermishandeling;
- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- kennis heeft van de stappen volgens de meldcode;
- taken vaststelt van een ieder (Wie doet wat wanneer) en deze in de meldcode vastlegt;
- deelneemt aan het ZAT;
- de uitvoering van de meldcode coördineert bij een vermoeden van huiselijk geweld en/of kindermishandeling;
- waakt over de veiligheid van de leerling bij het nemen van beslissingen;
- zo nodig contact opneemt Veilig Thuis voor advies of melding;
- de genomen stappen evalueert met betrokkenen;
- toeziet op zorgvuldige omgang met de privacy van het betreffende gezin;
- toeziet op dossiervorming en verslaglegging.

Leerkracht:

- signalen herkent die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- overlegt met de intern begeleider bij zorg over een leerling aan de hand van waargenomen signalen die kunnen wijzen op kindermishandeling of huiselijk geweld;
- afspraken uitvoert die zijn voortgekomen uit het overleg met de intern begeleider of andere betrokkenen, zoals observeren of een gesprek met de ouder;
- de resultaten bespreekt van deze ondernomen stappen met de intern begeleider of andere betrokkenen.

Instanties

Alle nummers zijn te vinden op de website [gemeente Halderberge](http://www.gemeenteHalderberge.nl)

Veilig Thuis	0800 – 2000
Crisisdienst	088 – 0666999
Jeugdbescherming	088-2439044
Advies- & Meldpunt Kindermishandeling	0900-123 123 0
CJG	Bezoekadres gemeentehuis.

Probleem	Organisatie	Contact	Uitleg
Tijdelijk onderdak en begeleiding bij psychische problemen	Huisarts of huisartsenpost voor doorverwijzing GGZ	Bel huisarts of huisartsenpost	
Gevaar voor kind of ouders	Spoedeisende zorg (SEZ)/Crisisdienst	088 0666999	Bij acute spoed wanneer een kind of een ouder gevaar loopt. Bijvoorbeeld door een agressieve partner
Huiselijk geweld en/of kindermishandeling	Veilig Thuis	0800-2000	Voor meldingen en advies bij (vermoeden van) kindermishandeling of huiselijk geweld.
Medische problemen of acute lichamelijke verzorging	Huisarts of huisartsenpost	Bel huisarts of huisartsenpost	
(Praten over) zelfmoord	113online	0900-0113	Naast bellen kun je ook online met iemand praten
Ernstige zorg over opvoed- of opgroeisituatie van kind	Raad van de Kinderbescherming Breda	076-5255800	
Spoedeisende zorg voor jeugd tot 18 jaar	Meldpunt Crisiszorg		buiten kantooruren tel.nr 0800 – 5099
Vragen op het gebied van opvoeden & opgroeien.	Wijkteam Regieassistent (RIA) Jeugdprofessionals	0165-140165 (elke werkdag tussen 9.00 uur en 10.00 uur telefonisch spreekuur)	In elk wijkteam zit een Jeugdprofessional die u kan helpen met vragen op het gebied van opvoeden & opgroeien. U vindt ook een Regieassistent (RIA) in elk wijkteam die u kan helpen met vragen over zorg & welzijn en werk & inkomen.

Bijlage 'Huiselijk geweld en kindermishandeling' signaallijst 0-12 jaar

Lichamelijke signalen

- Blauwe plekken
- Krab-, bijt- of brandwonden
- Botbreuken
- Littekens

Signalen ontwikkeling

- Achterblijven in taal-, spraak-, motorische, emotionele en/of cognitieve ontwikkeling
- Schijnbare achterstand in verstandelijke ontwikkeling
- Regressief gedrag
- Niet zindelijk op een leeftijd waarvan men het verwacht

Sociaal- emotionele gedragssignalen

- Plotselinge gedragsverandering
- Geen of nauwelijks spontaan spel, geen interesse in spel
- Labiel of nerveus
- Depressief
- Angstig
- Passief, in zichzelf gekeerd, meegaand, apathisch, lusteloos
- Agressief
- Hyperactief
- Niet lachen, niet huilen
- Niet tonen van gevoelens, zelfs niet bij lichamelijke pijn
- Eetproblemen
- Slaapstoornissen
- Vermoeidheid, lusteloosheid

Ten opzichte van verzorgers

- Totale onderwerping aan de wensen van de verzorgers
- Sterk afhankelijk gedrag ten opzichte van de verzorgers
- Onverschilligheid ten opzicht van de verzorgers
- Kind is bang voor de verzorger
- Kind vertoont heel ander gedrag als verzorgers in de buurt zijn

Ten opzichte van andere volwassenen

- Bij oppakken houdt het kind zich opvallend stijf
- Bevriezing bij lichamelijk contact
- Allemansvriend
- Lege blik in ogen en vermijden van oogcontact
- Waakzaam, wantrouwend

Ten opzichte van andere kinderen

- Speelt niet met andere kinderen
- Is niet geliefd bij andere kinderen
- Wantrouwend
- Terugtrekken in eigen fantasiewereld

Signalen verzorging/voeding

- Ondervoeding
- Geen pauzehap
- Matig groeien, ondanks onvoldoende voeding
- Weigering van voeding
- Slechte hygiëne
- Onvoldoende kleding (te klein, vies)
- Onvoldoende geneeskundige en tandheeskundige zorg
- Veel ongevallen door onvoldoende toezicht
- Herhaalde ziekenhuisopnamen
- Recidiverende ziekten door onvoldoende zorg
- Traag herstel door onvoldoende zorg

Signalen ouder

- Verzorger troost kind niet bij huilen
- Verzorger klaagt regelmatig over het kind
- Verzorger heeft irreële verwachtingen ten aanzien van het kind
- Verzorger toont weinig belangstelling voor het kind
- Geweld in eigen verleden
- Apatisch en (schijnbaar) onverschillig
- Onzeker, nerveus en gespannen
- Onderkoeld brengen van emoties
- Negatief zelfbeeld
- Steeds naar andere artsen/ziekenhuizen gaan ('shopping')
- Verslaafde verzorger
- Verzorger met psychiatrische problemen

Signalen gezin

- 'Multi-problem' gezin
- Vaak verhuizen
- Veel ziekte in het gezin
- Geweld wordt gezien als middel om problemen op te lossen